

OBSAH

Předmluva ke 3. vydání	15
I. Úkoly péče o chrup dětí a její organisace (Komínek, Rozkocová)	17
Náplň a úkoly dětské stomatologie	19
Plánovitá a systematická péče o chrup dětí a mládeže	21
Postup při provádění systematické péče	22
Kádrové vybavení pedostomatologických zařízení	23
Vedení záznamů v péči o chrup dětí	25
II. Základy fyziologie vývoje a morfologie ústních tkání	31
Základní údaje o somatickém a psychickém vývoji dítěte	33
Embryogenese orofaciálních tkání	37
Vývoj obličeje	37
Vývoj ústní a nosní dutiny	37
Vývoj jazyka	40
Vývoj slinných žláz	41
Vývoj chrupu	41
Histogenese zubních tkání	44
Histologie zubního zárodku	44
Histogenese tvrdých zubních tkání	45
Histogenese skloviny	46
Histogenese dentinu	47
Histogenese cementu	49
Histogenese periodontální membrány	49
Vývoj chrupu	50
Uložení zárodků v čelistech a mechanismus prořezávání	50
Resorpce kořenů dočasných zubů	51
Časový průběh dentice	53
Dočasný chrup	54
Stálý chrup	54
Vývoj čelistí (Toman)	55
Horní čelist	55
Dolní čelist	55
Anatomie dočasného chrupu (Komínek, Rozkocová)	57
Dočasné řezáky	59
Dočasné špičáky	61
Dočasné stoličky	62
Anatomie dětských čelistí (Toman)	64
Horní čelist	64
Čelist dolní	66

Stomatologická genetika (Macek, Seemanová, Komínek, Rozkovec)	69
Zubní kaz	71
Barva zubů	71
Poruchy tvaru a velikosti zubu	71
Změny v počtu zubů	72
Poruchy struktury zubní tkáně	72
Odchylky postavení zubů	73
Anomálie mezičelistních vztahů	73
Rozštěpové vady	74
Dentice	74
Choroby úst a parodontu	74
Parodontopatie	75
Choroby čelistí	75
III. Klinika a terapie chorob orofaciální soustavy (Komínek, Rozkovec)	77
Stomatologické vyšetření a plán ošetření	79
Celkový pohled na nemocného a anamnesa	79
Extraorální a intraorální vyšetření	80
Rentgenologické vyšetření	80
Pomocná vyšetření	81
Plán ošetření	81
Ošetření v celkové anestezii	83
Rentgenologické vyšetřování	84
Jednání s dítětem při snímkování	84
Technika snímkování	85
Indikace k rentgenovému vyšetření dětí	88
Rentgenogram zdravých dětí	90
Zubní tkáně na rentgenovém snímku	92
Okrsky prostupné pro rentgenové paprsky	97
Rentgenogram při patologických projevech	99
Rentgenogram při stanovení diagnózy	99
Rentgenový snímek jako vodítko při výkonu	112
Rentgenogram jako kontrola po výkonu	113
Rentgenogram při sledování hojení	114
Ochrana před rentgenovým zářením	115
Psychologie v dětské stomatologii	117
Faktory ovlivňující přístup dítěte ke stomatologickému ošetření	117
Psychoprofylaxe ve stomatologii	120
Základy jednání s dítětem	123
Zacházení se špatně spolupracujícími dětmi	126
Příprava medikamentosní	129
Medikamentosní příprava při dlouhotrvajících výkonech	130
Medikamentosní příprava nespolupracujících dětí	130
Medikamentosní příprava normálních dětí, u nichž příčinou nespolupráce je strach	131
Medikamentosní příprava dětí se sníženým intelektem	135
Medikamentosní příprava dětí, u nichž příčina nespolupráce není ovlivněna vůlí	135
Preparáty a dávky	137
Prevence v dětské stomatologii	140
Prevence zubního kazu	141
Endogenní prevence zubního kazu	141
Endogenní prevence solemi fluoru	143
Místní profylaxe zubního kazu	145

Prevence ortodontických anomálií (Dibelka)	149
Prevence parodontopatií (Komínek, Rozkocová)	150
Prevence onkologická (Toman)	151
Symptomatologie nejdůležitějších stomatologických onemocnění (Komínek, Rozkocová)	152
Změny zbarvení ústních tkání	152
Změny zbarvení sliznice podmíněné prokrvením	152
Změny zbarvení sliznice podmíněné přítomností pigmentu	155
Změny povrchu jazyka	157
Změny zbarvení zubů	158
Poruchy slinné sekrece	158
Snížení slinné sekrece	158
Zvýšení slinné sekrece	159
Zápach z úst	159
Bolest ve stomatologii	160
Glosodynie a stomatodynie	161
Otoky v oblasti obličeje	162
Akutní otoky obličeje	162
Chronické otoky obličeje	162
Krvácení z ústní dutiny	165
Ztížené otevírání úst	165
Záchovná stomatologie	167
Náplň a úkoly záchovné stomatologie	167
Rozdělení zubního kazu	167
Klinický obraz a diagnostika zubního kazu	169
Dočasný chrup	172
Význam ošetření dočasného chrupu	172
Ošetřování kazů dočasných zubů	174
Povrchový kaz	174
Hluboký kaz	176
Příprava kavity před vložením výplně	179
Impregnace	181
Onemocnění dřene a ozubice dočasných zubů	182
Onemocnění dřene dočasných zubů	183
Hyperémie dřene	183
Zánět dřene	184
Nekrosa a gangréna dřene	188
Terapie gangrény	189
Zánět ozubice	190
Zánět okostice	192
Stálý chrup	193
Charakteristika zubů s nedokončeným vývojem	194
Ošetřování zubů s nedokončeným vývojem	197
Povrchový kaz	197
Hluboký kaz	199
Kaz v blízkosti dřene	200
Výplňové hmoty používané v dětské stomatologii	201
Komplikace při ošetřování hlubokého kazu	202
Onemocnění dřene a ozubice stálých zubů	203
Hyperémie dřene	204
Zánět korunkové části dřene	204
Zánět celé dřene	204

Gangréna dřeně	205
Zánět ozubice	209
Ústní, čelistní a obličejová chirurgie	210
Anestésie (Komínek, Pokorný, Rozkovicová)	210
Periferní znečitlivění	210
Povrchová anestésie	210
Injekční anestésie	211
Infiltrační anestésie	212
Svodná anestésie	213
Mandibulární anestésie	213
Hlavní zásady prevence komplikací při anestezii	218
Celkové znečitlivění	218
Plán sanace chrupu v celkové anestezii	219
Dentoalveolární chirurgie	221
Extrakce zubů (Komínek, Rozkovicová)	221
Indikace k extrakcím.	224
Kontraindikace extrakcí	225
Ošetření extrakční rány	225
Komplikace při extrakci	225
Komplikace po extrakci	226
Incise (Toman)	227
Periapikální exkochleace (Komínek, Rozkovicová)	228
Operace cyst (Toman).	230
Operace ranuly	233
Chirurgické výkony v ortodoncii	233
Ortodontická extrakce zubů	234
Chirurgické usměrnění retinovaných zubů (Komínek, Rozkovicová)	236
Chirurgické léčení diastematu (Toman)	236
Chirurgické zeslabení alveolární kosti	237
Osteotomie dásňového výběžku podle Bichlmayera	238
Kortikotomie	239
Plantace zubů (Komínek, Rozkovicová)	240
Indikace plantací v dětském věku	240
Replantace	241
Autogenní transplantace	241
Allogenní transplantace	242
Kontraindikace plantací	243
Technika plantací	245
Připomínky k technice jednotlivých typů plantací	245
Prognosa plantací u dětí	246
Komplikace při prořezávání zubů	246
Preerupční komplikace	247
Erupční komplikace	249
Úrazy obličeje, zubů a čelistí	250
Poranění měkkých tkání obličeje (Toman)	250
Popálení obličeje	252
Poleptání obličeje chemickými látkami	252
Popáleniny elektrickým proudem.	252
Poškození rentgenem a radiem	254
Úrazy zubů u dětí (Komínek, Rozkovicová)	254
Obecné zásady při ošetřování úrazů	255

Rozdělení úrazů	255
Poranění zubních tkání	255
Zlomeniny korunky	255
Zlomeniny kořene	260
Poškození závažného aparátu zubu	264
Poškození kosti alveolárního výběžku	266
Úrazy v dočasném chrupu	266
Pozdní následky úrazů zubů	269
Zlomeniny čelistí (Toman)	272
Zlomeniny dásňového výběžku	272
Zlomeniny dolní čelisti	275
Zlomeniny horní čelisti	278
První pomoc při úrazech obličeje a při zlomeninách čelistí	280
Praktické připomínky k ošetřování čelistně lícních poranění	283
Péče o děti se zlomeninami čelistí	284
Výživa raněných	284
Hygiena ústní dutiny u zlomenin čelistí	285
Záněty v oblasti úst a obličeje	286
Záněty zubního původu	286
Zánět okostice	286
Hlíza podslizniční	287
Hlíza patrová	288
Hlíza tváře	288
Flegmóna tváře	289
Hnisavé záněty očníce a jejího okolí	289
Hlíza dolního víčka očního	291
Flegmóna očníce	291
Hlíza při dolní čelisti	292
Hlíza podčelistního prostoru	292
Flegmonosní zánět ústní spodiny	292
Hlíza podbradová	294
Cheilitis	294
Záněty jazyka	296
Záněty krajiny podjazykové	297
Hlíza nosní přepážky	297
Hnisavý zánět čelistí u kojenců a u dětí	298
Specifické záněty	306
Aktinomykosis	306
Tuberkulosa	308
Syfilis	309
Noma	310
Záněty mizních uzlin v obličeji a na krku	312
Anatomie lymfatického aparátu obličeje a krku	312
Akutní zánět mizních uzlin	314
Lymphonoditis submandibularis acuta	314
Lymphonoditis submentalís acuta	316
Chronický zánět mizních uzlin	317
Benigní virusová lymphonoditis	318
Specifické záněty mizních uzlin	318
Tuberkulosa mizních uzlin	318
Syfilis mizních uzlin	320

Choroby slinných žláz	321
Záněty slinných žláz	321
Akutní záněty	321
Chronické záněty	323
Sialolithiasis — slinné kameny	323
Slinné píštěle	326
Cysty a nádory slinných žláz	326
Cysty příušní slinné žlázy	326
Nádory slinných žláz	326
Onemocnění čelistního kloubu	327
Vývojové poruchy čelistního kloubu	327
Záněty čelistního kloubu	328
Degenerativní poruchy čelistního kloubu — osteoarthritis traumatica chronica	328
Luxace a subluxace čelistního kloubu — luxace a subluxace dolní čelisti	330
Ankylosis temporomandibularis — ztuhnutí čelistního kloubu	331
Cysty	332
Cysty odontogenní	332
Cysty kořenové	332
Cysty zárodečné	335
Parodontální cysty	336
Cysty bez vztahu k zubům	336
Cysty traumatické	336
Cysty ductus nasopalatini	337
Cysty papillae incisivae	338
Laterální cysty intraoseální	338
Laterální cista extraoseální	338
Retenční cysty	339
Ranula	339
Kongenitální mucinózní cista ústní spodiny	340
Dermoidní cysty ústní spodiny	341
Epidermoidní cysty ústní spodiny	343
Cystis colli medianae congenitae — kongenitální cysty krční	343
Cysty a píštěle z ductus thyreoglossus	343
Hygroma colli cysticum — kongenitální serózní cista krční	343
Branchiogenní cysty — laterální krční cysty	346
Nádory čelistí a přilehlých měkkých tkání	347
Diagnostika	347
Léčení nádorů	348
Benigní mesenchymální nádory	348
Fibromy	349
Myxom	351
Lipom	351
Chondrom	351
Osteom	352
Hemangiom	355
Lymfangiom	356
Myom	359
Maligní mesenchymální nádory — sarkomy	359
Sarkomy v hloubce měkkých tkání	361
Sarkomy čelistních kostí	363
Fibrosarkom odontogenní	363

Sarkomy z lymforetikulární tkáně	363
Benígní epitelové nádory	365
Papilom	365
Verruca	366
Nádory slinných žláz	366
Nádory zubního původu	366
Adamantinom (multilokulární cystom, ameloblastom, adamantoblastom)	366
Měkký odontom	368
Tvrdý odontom	368
Malígní epitelové nádory	368
Nádory periferního nervstva — neurofibromatosis	368
Epulis	369
Epulis gigantocellularis	369
Epulis fibromatosa	369
Epulis granulomatosa	370
Epulis congenita	370
Granuloma pyogenicum	370
Vývojové poruchy v oblasti orofaciální soustavy (Komínek, Rozkovec)	371
Poruchy vývoje zubů	371
Anomálie počtu zubů	373
Hypodoncie	373
Hyperodoncie	376
Srostlice	379
Anomálie tvaru zubů	380
Anomálie velikosti zubů	382
Mikrodoncie	382
Makrodoncie	382
Anomálie polohy zubů	384
Poruchy tvorby zubních tkání	384
Hypoplasie a hypomineralisace zubních tkání	384
Poruchy vývoje a prořezávání zubů z hlediska časového	389
Zpomalení vývoje zubů	389
Zpomalené prořezávání zubů	390
Urychlení vývoje zubů	391
Urychlení prořezávání zubů	391
Ortodontické anomálie (Dibelka)	392
Etiologie anomálií orofaciální soustavy	392
Klasifikace anomálií	393
Anomálie postavení zubů	394
Anomálie čelistí a mezičelistních vztahů	394
Ortodontická terapie	395
Ortodontické přístroje	396
Dentoalveolární chirurgie při léčení anomálií orofaciálního systému	398
Maxilofaciální chirurgie při léčení anomálií orofaciálního systému	399
Vývojové vady obličeje a čelistí (Toman)	400
Rozštěpy rtu a patra	400
Rozštěpové vady obličeje	403
Deformity obličeje	405
Dysostosis craniofacialis	405
Dysostosis mandibulofacialis	405
Robinův syndrom	405

Progresivní hemiatrofie obličeje	407
Kongenitální hemihypertrofie obličeje	407
Asymetrie obličeje při caput obstipum congenitum	407
Obrna lícního nervu	409
Anomálie horní čelisti	409
Prognatie	409
Retrognatie	411
Agnatie maxilární	412
Anomálie dolní čelisti	412
Progenie	412
Mikrogenie	415
Laterogenie	418
Agenie	418
Mordex apertus — nedovíravý chrup — otevřený skus	419
Anomálie jazyka	420
Rozštěp jazyka	420
Ankyloglossia	420
Vrozená makroglosie	421
Lingua plicata	421
Onemocnění ústní sliznice a parodontu (Komínek, Rozkocová)	422
Onemocnění ústní sliznice	422
Stomatitis	422
Akutní formy zánětu ústní sliznice	422
Chronické formy zánětu ústní sliznice	424
Glossitis	425
Záněty provázené hypertrofií nitkovitých papil	426
Záněty provázené atrofií nitkovitých papil jazyka	427
Lingua geographica	428
Lingua villosa nigra	429
Glossitis rhombica mediana	429
Gingivitis	429
Papillitis	429
Gingivitis	430
Cheilitis	437
Choroby parodontu	439
Klinický obraz parodontopatií	439
Terapie parodontopatií	444
Protetika dětského věku	445
Poslání dětské protetiky	445
Náhrady zubů u dětí	445
Rekonstrukce korunky stálých zubů	446
Rekonstrukce korunky vitálních zubů	446
Rekonstrukce korunky zubů ošetřených kořenovou výplní	452
Rekonstrukce korunky dočasných zubů	454
Náhrady chybějících zubů	454
Náhrady dočasných zubů	456
Náhrady stálých zubů	457
Fixační dlahy	459
Projevy celkových onemocnění v ústní dutině	461
Projevy infekčních onemocnění v ústní dutině	461
Infekční choroby, jejichž projevy jsou převážně lokalisovány v ústní dutině	462

Gingivostomatitis herpetica	462
Herpes simplex	464
Stomatitis aphthosa recurrens	465
Stomatitis epidemica	465
Zoster	466
Herpangina	466
Stomatitis soorica	467
Onemocnění provázená typickým nálezem v ústní dutině	468
Spála	468
Spalničky	468
Zarděnky	469
Plané neštovice	469
Přenos vakciny do ústní dutiny	469
Záškrt	470
Příušnice	470
Černý kašel	470
Infekční mononukleosa	470
Projevy krevních chorob v ústní dutině (Komínek, Rozkovec, Hrodek)	471
Anémie	474
Onemocnění bílé krevní složky	476
Agranulocytosa	476
Leukémie	476
Krvácivé choroby	478
Hemofilie	478
Trombocytopenie	479
Krvácivé stavy z cévních příčin	479
Projevy poruch metabolismu vitaminů v ústní dutině	483
Vitamin A — axerofol	485
Vitamin D — antirachitický	485
Vitamin K	487
Vitamins komplexu B	489
Vitamin B ₁ — aneurin, thiamin	489
Vitamin B ₂ — riboflavin	489
Vitamin PP — antipelagrický	490
Vitamin B ₁₂ a kyselina listová	490
Vitamin C — kyselina askorbová	490
Terapeutické zásady při léčení vitaminových karencí	491
Projevy chorob žláz s vnitřní sekrecí v ústní dutině	491
Hypofýsa	492
Projevy hypofunkce předního laloku hypofýsy	492
Projevy hyperfunkce předního laloku hypofýsy	494
Štítná žláza	495
Projevy hypofunkce štítné žlázy	495
Projevy hyperfunkce štítné žlázy	496
Příštítná tělíska	497
Projevy hypofunkce příštítných tělísek	497
Projevy hyperfunkce příštítných tělísek	497
Pohlavní žlázy	498
Projevy hypofunkce pohlavních žláz	498
Projevy hyperfunkce pohlavních žláz	499
Thymus	500

Nadledviny	500
Projevy hypofunkce kůry nadledvin	500
Projevy hyperfunkce kůry nadledvin	500
Pankreas	500
Projevy hypofunkce Langerhansových ostrůvků pankreatu	501
Projevy degenerativních onemocnění v ústní dutině	504
Ektodermální dysplasie	504
Mongolismus	505
Projevy systémových onemocnění kostních v ústní dutině	507
Chondrodystrophia foetalis	509
Dysostosis cleidocranialis	509
Osteogenesis imperfecta	510
Osteopetrosis	511
Gargoylismus	511
Osteodysplasia fibrosa (Toman)	512
Osteodystrophia fibrosa	513
Eosinofilní granulom	516
Choroba Handova—Schillerova—Christianova	517
Projevy kožních onemocnění v ústní dutině (Komínek, Rozkovec)	517
Projevy alergie v průběhu stomatologického ošetření, projevy alergie v ústní dutině	520
Léčení alergických projevů v ústní dutině	521
Projevy anafylaktické reakce při stomatologickém ošetření	522
Stomatologická péče o nemocné děti	523
Hygiena ústní dutiny	523
Kontroly a preventivní prohlídky	523
Sanace ústní dutiny	524
Ošetřování dětí s organickými vadami	524
Děti s chorobami srdce a krevního oběhu	524
Děti s chorobami trávicího ústrojí	524
Děti s respiračními poruchami	525
Děti s alergickou diatesou	525
Děti s onemocněním centrálního nervového systému	525
Děti se smyslovými vadami	525
Ošetření akutních stomatologických onemocnění	526
Fokální infekce (Toman)	527
Psychologický doslov (Srp)	529
Literatura	531
Rejstřík	534